

SURİYE'DE ASİMETRİK DENGE

Türkiye, ABD ve Rusya'nın Suriye'yi Balkanlaştırmak ya da Afganistanlaştırmak yolundaki kaotik ve öngörülemez hareketleri karşısında asimetrik bir denge durumuna geçerek bu geçiş dönemini daha az hasarla atlatacak bir konum aldı. Bir yandan Esed gitmeli diyen Türkiye ABD ile stratejik birlikteliğini ve nihai hedef konusunda duruşunu ortaya koyup Rusya ve İran'a karşı konumlandı. Öte yandan ABD'nin bölgedeki YPG sembolizmindeki vesayetçi ve etnik içerikli çözüm taktiği karşısında Rusya ve İran ile Astana süreci ve sahadaki hareketleri ile ABD'ye ve Suriye'nin bölünmesine karşı bir tepki geliştirdi. Bu suretle bu güçler kaosunda kendi sınırlarının güvenliği ve Suriye kaosunu en az hasarla atlatacak yolunda bir tutum içinde meseleyi çözüme zorlarken, sorunun kendi bekası açısından açması muhtemelleri en aza indirmeye çalışıyor.

PYD bu noktada ABD'nin Afganistan'daki el-Kaidesi pozisyonunda işlev görüyor. PYD ABD'nin Suriye'de varoluşunun DAES'e yani teröre! karşı savaş bahanesiyle meşrulaştırıp yani meşru sebep üretiyor. Diğer yandan örgüt, ABD'nin PYD işgalindeki alanlarda askeri üsler kurup, Suriye ve bölgedeki operasyonel faaliyetleri bakımından zemin oluşturması açısından da merkezi bir yerde duruyor. Bunun yanında ABD, PYD deyince İran'a ve Şii hilaline karşı gerçekleştireceği tepkinin taktik parçası olarak kullanacağı bir unsuru anlıyor. Dolayısıyla ABD için PYD şekillenen yeni Suriye'de aktör olmak imkânı sağlamak ve bunun ötesinde stratejik düşman ilan ettiği İran'a karşı bir karşı hareketin vesayet unsuru olması bakımından silah verip para harcadığı ve yatırım yaptığı bir unsurdur. Bunun bir adım ötesi ise İsrail'in güvenliği konusu da bu noktada Suriye ve İran üzerinden kurgulanan bu stratejinin nihai hedeflerinden birisi olarak görülüyor. PYD bu noktada hülasa, Irak'ta da olduğu üzere, ABD için bölgede umumi operasyonlarını yapması, Suriye içinde Rusya ve İran karşısında etkin olması ve İsrail konusunda kesin adımlar atması noktasında taktiksel bir yapılanma olarak mana taşıyor. Türkiye açısından PYD'nin, PKK üzerinden kurgulanan ırkçı faşizmin, Irak'tan sonra yeni bir zeminde, ülkemize karşı ve bölücülüğe katkı manasını da elbette göz ardı edemeyiz. Burada bir takım Kürtler maalesef yüz yıl önce Ermeniler ve Arapların suiistimal edildiği pozisyonlardalar.

ABD, PYD ile bir yandan İnan'ı istikrarsızlaştırırken öte yandan Türkiye'yi yıllardır meşgul ettiği, bölünme travmasına ittiği PKK kartının Suriye'de oluşan kaos noktasındaki yeni açılımı olarak, Irak'taki tehdit zemininden sonra, yeni bir teşekkül mahiyetinde PYD'yi önümüze koyuyor. Sınırlarımızda PKK/PYD ile oluşturulan tehdit, Türkiye'nin iç ve dış kamuoyu açısından hassasiyet oluşturacak bir zaaf olarak ülkemizi istikrarsızlaştıracak bir zeminin mahiyetinde kurgulandığı ortadadır. Bu bakımdan PYD'ye bakınca ABD büyük oyunun maşalarını görüyor.

İşte Türkiye, Rusya-İnan'ın PYD'yi içselleştiren Suriye'deki siyasetleri ve ABD'nin yine PYD odaklı Suriye'deki taktik vaziyeti karşısında takındığı asimetrik denge durumu düvel-i muazzamanın Suriye oyununa kan doğruyor. Başka bir açıdan ise İnan, İsrail gibi bölgesel hesaplar yapan dinsel içerikli güçleri de rahatsız etmekte. Osmanlı'nın Ermeni ve Arap kartlarıyla parçalanmasında düvel-i muazzamada yaşanan birliktelik halinin tüm ihtilaflara rağmen bugün Suriye'de PYD hususunda devam ettiğini görmek Türkiye'nin beka endişeleri ve milli birlik açısından oluşan endişelerinin temelsiz olmadığını düşündürüyor.

“Esed gitsin ama Suriye de bölünmesin” demek “ABD haklı ama Rusya'da haklı” diyerek, tutarsız olarak gösterilse de, çözümsüzlük üzerinden oyun oynayarak sınırlarımıza kan doğramaya çalışanlara karşı asimetrik bir cevap olarak geçiş döneminin bir yaklaşımı olarak tarihte yerini alıyor.

ABD ve Rusya'nın bir Roma ve Osmanlı gibi düzen kuran küresel güçler olmadığını unutmamak, çıkarların gölgesinde küçük hesabın ötesine geçemediklerini bilerek Suriye'ye bakmak en azından akıl sağlığımızı korumayı sağlayacaktır. Biz bin yıldır bulunduğumuz ve hatta yönettiğimiz Suriye'ye birkaç yüz yıllık devletlerin akli ile bakmanın ötesinde bölgeyi ve bu ülkeyi kavrayıp çözüm üretecek alternatif tecrübesi olan tek ülke olarak düzen kurucu misyonun temsilcisi olmak hasebiyle konuyu egolarımızla değil vicdan ve nizam bilincimizle değerlendirip tavır alabilecek derinlikteyiz, yeter ki hatırlayalım.

Prof. Dr. Altan ÇETİN